

TAŞIMALI EĞİTİMİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (BÜNYAN ÖRNEĞİ)

PROBLEMS OF TRANSPORTED EDUCATION AND SOLUTION SUGGESTIONS (BÜNYAN EXAMPLE

Tolga POLAT

Mahzemin İlkokulu

tolgapolat1905@gmail.com, Orcid: <https://0000-0002-2337-9071>

Diğer BALIKÇI

Kocasinan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

dincer_04@hotmail.com ,Orcid: <https://0009-0006-8227-9894>

Mahmut ALTUNBULAK

Mahzemin İlkokulu

mahmutaltinbulak3838@outlook.com, Orcid: <https://0000-0003-0359-4564>

Emin BOZOKLU

Arif Eminoğlu İlkokulu

eminb38@gmail.com, Orcid: <https://0009-0008-3242-5130>

Alev BOZOKLU

Osman Hilmi Kalpaklıoğlu Ortaokulu

alevb38@gmail.com, Orcid: <https://0009-0006-9558-859X>

Abdurrahim TELKIRAT

Hacı Mustafa Gazioğlu Ortaokulu

abdurrahimtelkirat@hotmail.com,Orcid: <https://0009-0008-0534-0123>

Sebahattin DURNA

Atatürk İlkokulu

sebahattindurna@gmail.com , Orcid: <https://0009-0002-6225-6418>

Aylin ÖZTÜRK

Ayşe Ahmet İnci Anaokulu

aylnozturk91@gmail.com, Orcid: <https://0009-0000-2902-2631>

Harun ÇELEBİ

Kızılören Parlaklar Ortaokulu

gsharun38@gmail.com,Orcid: <https://0009-0008-7710-2650>

İbrahim Halil ALAGEYİK

Orhan Gazi İlkokulu

riha6338@gmail.com,Orcid: <https://0009-0002-7699-8623>

Emine DEMİR

Orhan Gazi İlkokulu

eminebakiberike@gmail.com, Orcid: <https://0009-0006-1927-5241>

Melek GÜNGÖR

Ayşe Ahmet İnci Anaokulu

Melekgungor25@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0002-2197-7841>

Nimet ŞAHİN

Sarımehmetli İlkokulu

nimeterdogansahin@gmail.com, Orcid: <https://0000-0002-1002-1193>

Semih SEZGİN

Karakaya Ortaokulu

sezginsemih841@gmail.com, Orcid: <https://0009-0000-8435-5770>

Kadir Baki NACAR

Karakaya İlkokulu

kadirbakinacar@gmail.com, Orcid: <https://0000-0003-0838-9148>

Sinan KOŞAR

Karakaya İlkokulu

Sinan_ksr@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0006-2838-719X>

Levent ALTAŞ

Karakaya Ortaokulu

levent_altas_34@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0004-0102-7560>

Mehmet Faruk ÇALIŞKAN

Tombak Şehit Mehmet Bozgurt Ortaokulu

mehmetfaruk6138@gmail.com , Orcid: <https://0009-0004-9512-9639>

Erol ÜSTÜN

Mümin Gençoğlu 1 İlkokulu

erolustun16@gmail.com, Orcid: <https://0009-0006-7107-8018>

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, taşımali eğitim uygulamasında okul yöneticileri ve öğretmenlerin yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir. Yapılan çalışmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim- öğretim yılında Kayseri ilinde taşımali eğitim kurumlarında çalışan 5 okul yöneticisi ve 20 öğretmen oluşturmuştur. Yapılan araştırmanın verilerini elde ederken, uzmanlardan alınan görüşlerle üç açık uçlu sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri

yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığı ile toplanmış ve betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda, okul müdürlerinin ve öğretmenlerin taşımali eğitim uygulamasına ilişkin gördükleri ve yaşadıkları sorunlar üç başlık altında toplanmış, milli eğitimden kaynaklanan sorunların başında servis araçlarının yetersizliği, servis şoförlerinin iletişim eksiklikleri, yemek hizmetlerinde görülen aksaklıklar gelmiştir. Aileden kaynaklanan sorunlar ise daha çok velilerin okul ile olan etkileşimin az olması ve servis şoförleri ile yapılan tartışmalar öne çıkmıştır. Çevreden kaynaklanan sorunlarda ise yolların bozukluğu, hava şartlarından dolayı yolların açılmaması ve gereken önlemlerin alınmaması ve taşımali öğrencilerin uyum problemleri sorunların başında sıralanmıştır. Araştırmada katılımcıların dile getirdiği sorunlara getirilen öneriler ile taşımali eğitim uygulamasında görülen eksikliklere çözüm getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Taşımali Eğitim, Taşımali Eğitim Sorunları.

ABSTRACT

The main purpose of this research is to provide the opinions of school administrators and teachers regarding the problems experienced in the implementation of transported education and to propose solutions to these problems. In the research conducted, a case study design, one of the qualitative research designs, was used. The study group consisted of 5 school administrators and 20 teachers working in transported educational institutions in Kayseri province in the 2023-2024 academic year. While obtaining the data of the research conducted, an interview form consisting of three open-ended questions was used with the opinions received from experts. The data of the research were collected through semi-structured interviews and analyzed with descriptive analysis. As a result of the study, the problems that school administrators and teachers saw and experienced regarding the implementation of transported education were grouped under three headings, the main problems originating from national education were inadequacy of service vehicles, lack of communication between service drivers, and disruptions in food services. The problems originating from the family were mostly the lack of interaction between parents and the school and the discussions with service drivers. Among the problems originating from the environment, the bad roads, the roads not being opened due to weather conditions, the lack of necessary precautions and the adaptation problems of students with transportation are listed at the top of the list. In the research, the deficiencies seen in the transportation education application were tried to be solved with the suggestions made for the problems expressed by the participants.

Keywords: Education, Transportation Education, Transportation Education Problems

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın alt problemleri, araştırmanın önemine yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Her devlet, kendi vatandaşını her açıdan geliştirmek ve toplumsal hayata uyumlu bir birey olarak yetiştirmek ister. Devletler bu konudaki uyumlu bireyleri eğitim yoluyla yetiştirir. Bu sebeple ülkenin her bir köşesine ulaşarak genel devlet politikaları ışığında vatandaşlarını eğitmek için yasal düzenlemeler yapılır. Ülkemizin coğrafi ve idari yapısı gereği bazı bölgelerde birleştirilmiş sınıf uygulamaları yapılmaya başlanmış ve günümüzde de bu uygulamalara yer vermeye devam edilmektedir. Birleştirilmiş sınıfta verilen eğitim çok boyutlu araştırmalara konu olmuş ve bu çalışmalarda, bu okullardaki eğitimin başarısızlığı ortaya konulmuştur. Bu başarısızlığın çeşitli sebepleri vardır. Tekişik (1968) başarısızlığın nedenlerini, ders planlarının uygun yapılamaması, derste kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre belirlenememesi, birleştirilmiş sınıf için öğretmen yetiştirme programlarının yetersiz oluşu, denetimin yeterince yapılamaması, fiziki ve teknolojik donanımların yetersiz oluşu şeklinde sıralamıştır. Bu problemler ışığında her öğrencinin, devletin verdiği eğitimden kaliteli bir şekilde yararlanması için okulu olmayan veya nüfusu az olan yerleşim yerlerindeki öğrencilerin, merkez olarak seçilen bir okula günlük olarak taşınması ile taşınmalı eğitim ortaya çıkmıştır.

Taşınmalı Eğitime geçiş, 1989-1990 eğitim-öğretim senesinin ikinci döneminde Kırıkkale’de üç merkez, Kocaeli’nde iki olmak üzere beş okulda hayata geçmiş, projenin olumlu etkilerinin görülmesi üzerine, 1990-1991 eğitim-öğretim yılında Antalya, Çankırı, Konya, Van, Balıkesir, Çanakkale, Eskişehir, Kırklareli ve Kocaeli illerini kapsayan yetmiş yedi okulda proje devam ettirilmiştir. Bir sonraki sene uygulama genişletilerek 29 vilayet ve bunlara bağlı 78 nahiyenin 960 köyündeki 16538 öğrenci 375 taşıma merkezine taşınmıştır. 1992-1993 de uygulama ülke genelinde daha da genişletilerek taşınan öğrenci sayısı 53676’ya yükselmiştir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). 2012 senesinde liselerinde zorunlu olması ile beraber, taşınan öğrenci ve sistemin kapsamı da genişlemiş daha önceleri sadece ilkokul ve ortaokul öğrencilerini taşıyan devlet, lise öğrencilerini de taşıma kapsamına almıştır.

Son yıllarda bilim ve teknolojinin gelişimine bağlı olarak eğitime bakış açısı ve eğitimle ilgili tanımlamalar yeniden düşünülür hale gelmiştir. Eğitim, bir ülkenin ya da toplumun kalkınması için olmazsa olmaz toplumsal işlevlerden biridir. Eğitim, bilen bireylerin bir plan ve amaç doğrultusunda öğrenmeye istekli olanlara ya da öğrenmek zorunda olanlara yönelik yaptığı bir tesirdir. Durkheim’e göre: “Eğitim öğrencide fiziki, sosyal ve ahlaki durumların ortaya çıkarılması, ortaya çıkan bu özelliklerin geliştirilmesi sürecidir.” Neft ise eğitimi kuşaktan kuşağa, toplumdan topluma, kişiden kişiye sosyal olarak geçen, kültürü aktarma süreci olarak açıklamıştır (Ayhan, 1995, 16- 17). Eğitim, kişide zihinsel, sosyal, psikolojik ve fiziki gelişme sağlama sürecidir. Bireyi bütüncül bir şekilde geliştirmek, olabilecek en iyi noktaya getirmeye çalışmaktır. Başka bir bakış açısıyla eğitim, beyni akademik olarak doldurmanın yanında vicdani olarak da doyuma ulaştırmayı amaçlayan insani bir eylemdir.(Tozlu, 2003, 85). Senemoğlu’na (2004, 23) göre ise eğitim “İnsanın karakterini tamamlama

süreci” ve “insan üzerinden geleceğe yapılan en faydalı yatırımdır”. İstendik davranış ortaya koyma ya da istenilen yönde davranışı değiştirme süreci olarak tanımlanan eğitim, toplumsal ve ahlaksal değerlerin, bilgi ve becerilerin gelecek nesillere aktarılması olayıdır. Bu anlamda eğitim “Bireyi, istenilen yönde kültürlenme sürecidir.” Ertürk’ e (1997, 10-12) göre ise eğitim ile kültür arasında yakından bir ilişki vardır. Çünkü insanların çevre ve diğer insanlarla ilişkilerinin maddi ve manevi boyutlara sahiptir ve bu maddi ve manevi birliktelik kültürü oluşturur. Bireyin çevresiyle kurduğu ilişkiler sonucu kültürlenme süreci yaşanır.

Eğitim Türlerine de kısaca değinecek olursak. Gerçekleşme biçimine göre eğitim, örgün ve yaygın olarak adlandırılmaktadır. Türk millî eğitim sistemi, bireylerin eğitim ihtiyaçlarını giderecek şekilde ve bir bütünlük içinde iki ana sistemden oluşmaktadır. (Memduhoğlu, 2008, 6; Ada, 2008, 6;). Bunlar;

-Örgün Eğitim; Belli yaş kademelerinde ve süreklilik arz edecek şekilde önceden hazırlanan öğretim programları kapsamında okullarda yapılan eğitimidir. Örgün eğitimde bir basamak atlanıp üst basamağa geçme söz konusu olamaz. Bunları sırasıyla okul öncesi, ilkököl, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak sınıflandırmak mümkündür. Türkiye’de eğitim basamaklarının durumuna ve genel özelliklerine bakıldığında okul öncesi eğitim 36-66 ayarısı çocukları kapsayan, paralı ve zorunlu olmayan bir eğitim faaliyetidir. Okulöncesi eğitim anaokulları ile anasınıflarında ve uygulama sınıflarında verilen bir eğitim hizmetidir. İlkokul, süresi dört yıl olup devlet okullarında parasız ve 6 yaş çocukları için zorunlu olan; ortaokul ise yine ilkököl gibi süresi dört yıl olup devlet okullarında parasız ve ilkökölü bitirmiş çocuklar için zorunlu olan bir eğitim basamağıdır. Ortaöğretim de diğer basamaklar gibi süresi dört yıl olup devlet okullarında parasız ve ortaokölü bitirmiş çocuklar için zorunlu olan bir eğitim basamağıdır. Son eğitim basamağı olarak yükseköğretim zorunlu olmayıp, devlet üniversitelerinde parasızdır. Süresine göre eğitim programı 2 ile 6 yıl arasında değişmektedir.

-Yaygın Eğitim; Örgün eğitimden farklı ve bağımsız olup, her yaşdaki bireylerin eğitim ihtiyacına ve beklentilerine uygun olarak meslek sahibi olabilecek, mesleklerindeki gelişmelere ve yeniliklere çalışma kapasitesini uyarlamak amacıyla yapılan eğitim sürecidir. Yaygın eğitim faaliyetleri süreklilik gerektirmeyen belli yaş grubu sınırlılığı olmayan eğitim etkinliklerini içerir. Yaygın eğitim faaliyetleri genel olarak mesleki eğitim ile halk eğitimi (yaşam boyu eğitim) çalışmalarını içermektedir.

1.2. Problem cümlesi

Taşınmalı eğitim yapan kurumlarda çalışan idareci ve öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmanın sonuca ulaşabilmesi için uzman görüşü ile oluşturulan sorular şunlardır:

1. Taşınmalı eğitim uygulamasında Millî Eğitimden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
2. Taşınmalı eğitim uygulamasında aileden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
3. Taşınmalı eğitim uygulamasında çevreden kaynaklanan sorunlar nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde 1989 senesinin ikinci döneminde başlayan taşımali eğitim uygulaması, kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan öğrenciler için eğitimde fırsat eşitsizliğinin giderilmesi noktasında katkısı olmuş bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemiz genelinde uygulanan bu sistemin sorunlarının tespiti ve bu sorunlara getirilecek çözüm önerileri ile beraber taşımali eğitim yapan kurumların daha nitelikli ve kaliteli eğitim vermesini sağlayacaktır.

1.5. Taşımali Eğitim Nedir?

Taşımali eğitim, öğrencinin daha nitelikli eğitim görmesi için, düşük nüfuslu ve dağınık yerleşime sahip yerlerde ikamet eden öğrencinin veya eğitime elverişli olmayan öğretim konusunda fiziki donanımı yeterli olmayan okullarda eğitim gören öğrencilerin milli eğitim müdürlüklerince oluşturulan komisyonlarca belirlenen taşıma merkezi okullara günlük olarak servislerle taşınarak öğrencinin nitelikli eğitim almasını sağlama olarak tanımlanabilir (Küçüksüleymanoğlu, 2006).

Eğitimin 8 yıl olarak zorunlu kabul edilmesiyle, eğitim sisteminde eğitimin bütün öğrencilere ulaştırılması sorumluluğu artmış, ortaokulun zorunlu hale gelmesiyle küçük köylerdeki okulların kapasite ve fiziki donanım yetersizliği ortaya çıkmış, birleştirilmiş sınıflardan mezun olan öğrenciler ile bağımsız okullardan mezun olan öğrenciler arasındaki eğitim farkını kapatılması isteği, Milli Eğitim Bakanlığı'nı bu konularda önlem almaya yönlendirmiş ve böylelikle taşımali eğitim uygulaması başlamıştır. (Kavak, 1997). Bu uygulamanın ana ilkesi bütün ülkede milli eğitimi yaygınlaştırma, her bir öğrenciye nitelikli eğitim vermek ve öğrenciler arasında eğitim farklılıklarını gidererek eşitliği sağlamaktır (Ağırkaya, 2010).

Ülkemizde öğrencilerin bir yerden taşıma merkezine taşınarak nitelikli eğitime kavuşturulması 1989-1990 Eğitim Öğretim yılının ikinci döneminde ilkokul kademesinde Kocaeli vilayetinde 2 ve Kırıkkale'de 3 taşıma merkezi oluşturularak denemeye başlanmıştır. Projenin denemesinden sonra dönemin İlköğretim Genel Müdürü A. Ekrem YANGIN şöyle söylemiştir: Taşımali eğitim Projesiyle eğitimde fırsat eşitliği ve adalet sağlanmış, milletimizin gelecekları normal eğitim yapan daha iyi şartlara sahip okullarda eğitim görmeye başlamıştır. Öğretmen bulma sıkıntısı birleştirilmiş sınıf olan okulların azalmasıyla ortadan kalkmıştır. Kız öğrencilerimizin okullara gitmesi sağlanmış ve okullaşma oranı yükselmiştir. Eğitimde kalite artmış, öğrencilerin başarılarında olumlu yönde gözle görülür farklılıklar oluşmuştur. Eğitim için taşıma merkezine gelen öğrenciler kendi köyelerine göre daha sosyal ve gelişmiş bir kültüre girdikleri için birçok konuda olumlu anlamda değişmiş; temizlikten sağlığa, giyim kuşamdan konuşma adabına kadar birçok konuda kendini geliştirme fırsatı yakalamıştır. Eğitime ayrılan bütçeden küçük yerlerdeki okulların yapımı, okulların onarımı, lojman yapımı veya var olan lojmanların onarımı, okulların donatımı için gerekli maliyet yükü ortadan kalkmış oldu. Ayrıca yine bu okullara elektrik, su, telefon faturası veya temizlik ödeneği gönderilmediği için bütçeden de tasarruf edilmiş olduğunu belirterek projeyi değerlendirmiştir (Yangın, 1991). Pilot uygulamalarda olumlu geri dönütler alınca 1990-1991 Eğitim Öğretim yılında taşımali eğitim uygulaması dokuz ilde daha uygulanmaya başladı (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). 11 Nisan 2012'de liselerinde zorunlu olması ile birlikte taşımali eğitim uygulaması genişletilmiştir.

Taşınmalı eğitim uygulamasının birçok olumlu yanı olduğu açıktır. Zaten geri dönütlerde bize bu konuda pozitif sonuçlar olduğunu gösteriyor ancak projenin uygulama aşamasında yaşanan zorluklar uygulamanın verimini düşürmekte, kalitenin artmasına engel olmaktadır. Bu sıkıntıların ne olduğuna dair araştırmaların yapılması, sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara gerçekçi ve sağlam çözümler üretilmesi bu uygulamanın daha sağlıklı yürütülmesi ve hedeflere ulaşılabilirliğin yükseltilmesi bakımından önem arz etmektedir (Recepoğlu, 2009).

1.6. Taşınmalı Eğitimin Gerekçeleri

2.5.1. Eğitimin Yaygınlaştırılması: Ülkemizde her bireyin eğitim alma hakkı vardır. Zorunlu eğitim süresi arttıkça da öğrencilerin eğitim almasını sağlamak yeni yöntemlerle mümkün hale gelmiştir. Bu yöntemlerin başında da taşınmalı eğitim gelmektedir.

2.5.2. Göçler: Kırsal kesimden kent merkezlerine yapılan göçler, okullardaki öğrenci sayısının azalmasına ve öğretmenlerden yeterince verim alınamamasına sebep olmuştur.

2.5.3. Dağınık Yerleşim: Başta Karadeniz olmak üzere ülkemizin coğrafi yapısı sebebiyle birçok bölgede dağınık yerleşim söz konusudur. Bu nedenle okul yapmak için öğrenci sayısı yeterli değildir. Taşınmalı eğitim ile dağınık nüfus öğrencileri bir araya getirilmektedir.

2.5.4. Eğitim Fırsat Eşitliğinin Sağlanması: Okullaşma oranı yükselmek ile beraber hala yüzde yüz seviyesine gelmemiştir. Ülkenin belli bölgelerinde az ve dağınık nüfus, terör, coğrafi şartlar sebebiyle okul sorunu, okul olsa bile buralarda görev yapan öğretmenlerin eksikliği buralarda okullaşma oranını azaltmış ve eğitimde fırsat eşitsizliğine sebep olmuştur.(Ağırkaya,2010).

2.5.5. Maliyetin Azaltılması: Bir okulun yapılması ve fırsat eşitliği açısından okulun içinin uygun olarak araç-gereçlerle donatılması çok maliyetlidir. Bazı bölgelerde alternatif olarak kurulan yatılı bölge ilköğretim okulları öğrencilerinin ailelerinden uzak kalmaları sebebiyle tam olarak çözüm olmamaktadır. Taşınmalı eğitim merkezleri maliyet açısından devlete daha az yük getirmektedir.

1.7. Taşınmalı Eğitimin Yasal Dayanakları

1994 yılına kadar taşınmalı eğitim daha çok genelge ve emirlerle yürütülmeye çalışılmış ancak bu durum birçok sıkıntının giderilmesinde etkili olmamıştır. Bu sıkıntıların giderilmesi ve uygulamanın hukuki bir zemine oturması için yönetmeliğe ihtiyaç duyulmuştur.15 Nisan 2000 tarihinde taşınmalı eğitim uygulamasının niteliğinin artırılması, ortaya çıkan sistemsel ve fiziki sorunların çözülmesi, ihtiyaçların karşılanabilmesi için 24021 sayılı ‘ Taşınmalı Eğitim Yönetmeliği’ hemen ardından bazı yenilikler ve değişiklikler yapılarak sırasıyla 17 Ağustos 2000 tarih 24143 sayılı, 2004 tarih 25386 sayılı yönetmelikler ve son olarak 11 Eylül 2014 tarih 29116 sayılı ‘Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği’ resmi gazete yayınları ile güncellenerek günümüzde de son hali ile uygulanmaya devam edilmektedir.

‘Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği’ altı (5) bölümden oluşmaktadır. Yönetmeliğin birinci kısmı amaç, kapsam, dayanak ve tanımlara yer verirken. 2.bölümde planlama ve değerlendirme komisyonları ile bu komisyonların görevleri ve uygulamalar yer almaktadır.3.bölümde

uygulamanın ihale kısmının nasıl yapılacağına ilişkin hükümlere yer vermekte 4.bölümde çeşitli hükümler başlığı altında ilgililerin görevleri, yemek hizmetleri, denetim yetkisi ve olağan üstü durumlarda yapılacaklara yer vermektedir. Son bölümde değişen maddeler, istisnalar ve tavan ücretlerinden bahsedilmektedir.

1.8.Taşımali Eğitimden Beklenen Faydalar

Yapılan alan yazı taramaları sonucunda farklı açılardan değerlendirilen taşımali eğitimin faydaları şu şekilde sıralanmıştır.

Taşımali eğitim kapsamındaki öğrencilerin bir kısmı uyumsuzluk ve çekingen davranış göstermiş olsalar da zaman içerisinde okul ortamına ve buldukları çevreye uyum gösterdikleri gözlenmiştir. Bu bağlamda taşımali eğitim kapsamındaki öğrencilerin sosyal etkinliklere katılımlarının yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin birlikte hareket ettikleri de gözlenmiştir.

Taşımali eğitim kapsamında taşınan öğrencilerin toplumsal kurallara daha kolay uyum sağladıkları ve temizlik gibi temel alışkanlıkları daha kolay kazandıkları gözlenmiştir (Bostancıoğlu, 2002). Taşımali eğitim kapsamında taşınan öğrencilerin taşındıkları okulda daha avantajlı bir ortama girişmiş ve kısa sürede okuma, yazma, bilgi ve becerilerinde büyük oranda gelişme göstermiş olduğu görülmüştür. Bu bağlamda taşımali öğrencilerin akademik olarak başarılı oldukları gözlenmiştir. Ayrıca taşımali eğitim sayesinde öğrencilerin şivelerinin ortadan kalktığını ve Türkçe yi daha iyi kullanmaya başlamadıkları görülmüştür.(Bostancıoğlu, 2002) .

Milli Eğitim Bakanlığı taşımali eğitimin neden olması gerektiğini sebepleri ile açıkladıktan sonra, bu sebepler doğrultusunda taşımali eğitimden elde etmeyi amaçladığı faydaları eğitim-öğretim ve ekonomik açıdan olmak üzere 2 ana başlık altında beklediği faydaları toplamıştır (MEB, 1991).

1.8.1. Eğitim Öğretim Açısından Beklenen Faydalar

Taşımali eğitim yasal düzenlemeleri, geniş paydaş yapısı ile ülkemizin eğitim öğretiminde birçok fayda sağlanmasını amaçlamıştır. Yalçın (2006) taşımali eğitim ile ilgili

- Birleştirilmiş sınıf ile bağımsız sınıflar arasında oluşan eğitimde fırsat eşitsizliğinin azalacağı öngörülmektedir.
- Başta kız öğrenciler olmak üzere genel olarak öğrencilerin okula ulaşımı sağlanacak böylelikle devamsızlık problemi çözülecektir.
- Zorunlu eğitime her yerdeki öğrenciler ulaşabilecektir.
- Taşımali eğitim ile birçok küçük yerleşim birimine öğretmen bulma ihtiyacı bitecek bu öğrenciler zaten öğretmeni bulunan sınıflarda eğitimine devam edecektir.
- Birleştirilmiş sınıf uygulaması azalacaktır.
- Öğrenciler daha iyi fiziki yapı ve donanıma sahip okullardan, sosyal ve sportif etkinlik

yapabilecekleri tesislerden fazlasıyla yararlanabileceklerdir.

- g- Bu imkânlardan yararlanmaya başlayan öğrencilerin özgüven ve özsaygıları artacaktır.
- h- Öğretmenler zümreleri ile çalışmaya başlayacak ve etkileşimin artmasıyla mesleki gelişimlerinde birbirinden faydalanabileceklerdir.

Bu maddeler incelendiğinde taşınmalı eğitimin Türk Milli Eğitimi için birçok sıkıntıyı gideren, ihtiyaçlara cevap veren bir uygulama olduğu görülmektedir.

1.8.2. Ekonomik Açıdan Beklenen Faydalar

Birleştirilmiş sınıf uygulamasıyla her köyde bir okulun varlığı öğrenci sayısına bakılmaksızın genel bütçeye bir yük oluştuyordu. Taşınmalı eğitim uygulaması ile beraber eğitime harcanan bütçe konusunda büyük bir tasarruf sağlanmış oldu Taşınmalı eğitimin ekonomik açıdan beklenen faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz (Tepe, 2011):

- a- Taşıma kapsamına alınıp kapatılan okullara gönderilecek bütün ödenekler taşıma merkezine aktarılacaktır.
- b- Kapatılan okulların bütün giderleri bütçe dışı kalmış olacak ve büyük bir tasarruf sağlanacaktır.
- c- Bu okulların denetimi için ayrılan bütçe başka bir alana kaydırılabilecektir.
- d- Az öğrenciye sportif ve sosyal tesis yapma yerine taşıma merkezilerinde daha geniş kapsamlı tesisler yapılabilir.
- e- Taşıma merkezi köylerde ekonomik hareketlilik artacaktır.

1.9. Türkiye’de Taşınmalı Eğitim Uygulaması

Milli Eğitim Bakanlığı’nın örgün eğitim dâhilinde yayımlamış oldukları 2019-2020 eğitim öğretim yılı istatistiklerine göre ülkemizde taşınan 273.382 ilkököl öğrencisinin 139.089’ ini erkekler 134.293’ ü ise kızlar oluşturmaktadır. Ortaokul kademesinde ise taşınan 481.173 öğrencinin 237.404 ünü kız öğrenciler, 243.769 unu erkek öğrenciler oluşturmuştur. Uygulama kapsamında taşınan ilkököl ve ortaokul öğrencileri ise toplam sayı 754.555 olmaktadır. Bu durum toplam ilköğretim öğrencilerinin yaklaşık %15’ ine denk gelmektedir. Aynı şekilde taşınan yerleşim birimi sayısı 42.210 iken taşıma merkezi okul sayısı ise 12.095’ dir (MEB,2024).

Ortaöğretim kademesinde ise taşınan toplam öğrenci sayısı 397.965dir. Bu sayının 207.757 sini erkek öğrenciler, 190.208 ini ise kız öğrenciler oluşturmaktadır. Bu durum ülkemizdeki toplam öğrenci sayısının yaklaşık %14’ ünü taşınmalı eğitim kapsamında olduğunu göstermektedir. Ayrıca toplam taşıma merkezli okul sayısı ise 5.103’tür.

Yine aynı istatistik verilerine göre taşınmalı eğitim kapsamında olan özel eğitim öğrencilerinin toplam sayısı 99.810’ dur. Bu sayının büyük çoğunluğunun 59.935 ile erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Taşınmalı eğitim kapsamında özel eğitim alan kız öğrencilerin sayısı ise 39.875 dir (MEB,2024).

Taşınmalı eğitim uygulamasına il bazında bakıldığında ise Şanlıurfa'nın 65.067 öğrenci ile ilk sırada olduğu görülmektedir. Şanlıurfa da taşıma merkezli okul sayısı 786, taşınan okul sayısının ise 2775 olduğu görülmüştür. Yine aynı istatistik verilerine göre Taşınmalı eğitim kapsamında 734 öğrenci ile Yalova ilimiz en az taşınmalı öğrenciye sahip il durumundadır. Nevşehir ise 10 birimi ile taşınılan en az birim sayısına sahip iken 30 taşınılan merkez okul sayısı ile tunceli en alta yer almaktadır.

Taşınması yapılan öğrencilerin sayısının en fazla olduğu il 65.067 öğrenci ile Şanlıurfa ilimiz olurken yine aynı il, taşınan okul sayısı 2775 ve taşınılan merkez okul sayısı 786 ile tüm illerimizin üstünde yer almaktadır. Taşınması yapılan öğrencilerin sayısının en az olduğu il ise 734 öğrenci ile Yalova'dır. Taşınılan okul ve yerleşim birimi sayısının en az olduğu ilimiz 10 birim ile Nevşehir iken, taşınılan merkez okul sayısı en az olan ilimiz ise 30 okul ile Tunceli'dir (MEB,2024).

1.10. Yurt Dışında Taşınmalı Eğitim Uygulamaları

Taşınmalı eğitim dünyada birçok ülkede eğitimde eşitlik ve genellik ilkesine uymak amacıyla eğitimdeki aksaklıkları en aza indirmek amacı ile uygulanan bir sistemdir. Birçok ülkede uygulanmakta ve uygulanma şekilleri bu ülkelerin imkânlarına, iklim şartlarına ve coğrafi özelliklerine göre şekillenmektedir. Rusya'da kırsal okullardaki en önemli sorunun öğretmen-öğrenci oranının azlığı olduğu, göç ile köy tipi yerleşim birimlerinin azaldığı tespit edilmiştir. Öğretmen görevlendirmelerinde zorluklarla karşılaşıldığı, taşıma merkezi okullar sayesinde bu tip uygulamaların devamlılığı göze çarpmıştır (Denisova, L, 1990: Akt. Altunsaray, 1996, 30).

Amerika Birleşik Devletleri'nde eyalet yönetimleri eğitim yasaları dâhilinde eğitimle ilgili her türlü yetki ve sorumluluğa sahiptirler. Eyalet yönetimlerinde köy, kasaba ve kentlerin kendilerine has eğitim sistemleri mevcuttur. Eyalet yasaları çerçevesinde yerel yönetimler kendi bölgelerindeki eğitim sistemi için her türlü yenilikleri ve gelişmeleri sağlama yetkisine sahiptirler. Bu kapsamda eyalet yönetimleri okulların eğitim programlarını düzenlemekte ve uygulamaktadırlar (Başaran, 1974, 60-61). Her yerleşim birimi "Eğitim Bölgesi" olarak örgütlenmiş ve küçük eğitim bölgeleri birleştirilmiştir. Bu eğitim bölgeleri kırsal eğitim bölgelerinin gelirinin düşük olması, öğretmenlerin bu küçük eğitim bölgelerinde fazla çalışmamaları, nitelikli öğretmenlerin bu bölgede tutulamaması, hizmet içi yetiştirme şartlarının yetersizliği, eğitim gelişmesinin geleneksel nedenlere bağlı olarak yeterince iyileştirilememesi, okul bina ve yapılarının, eğitim araçlarının standartların gerisinde olması gibi nedenlerle birleştirilmişlerdir (Hecley, 1970: Akt. Başaran, 1974, 53-54).

Avustralya'nın Queensland Bölgesi'nde Eğitim Bakanlığı tarafından "Taşınabilir Sınıf Projesi" diye adlandırılan bir proje yürütülmektedir. Avustralya'ya fiziki ve demografik açıdan bakıldığında genel olarak geniş bir arazi yapısına sahip topraklarda dağınık bir yerleşim şekli görülmektedir. "Taşınabilir Sınıf Projesi" çalışmasında kamyonların kasaları sınıfa dönüştürülerek çocukların eğitim görebileceği bir ortam hazırlanmıştır. Başarılı bir şekilde yürütülen bu proje halen devam etmektedir (Fowler, 1979: Akt. Küçüköğlü, 2001, 71).

Yeni Zelanda'da taşra bölgesindeki çocuklara gezici eğitim ekipleri tarafından her hafta erken çocukluk eğitimi adı altında taşınmalı eğitim verilmekte, dokuz birimin faaliyet yürüttüğü bu alanda her

birimde iki öğretmen görev almaktadır (Kennedy 1990: Akt. Meydan, 2004, 255–265).

1.11. İlgili Çalışmalar

Bu bölümde taşınmalı eğitim uygulaması ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

1.11.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

1992 yılında Büyükkaragöz ve Şahin tarafından taşınmalı eğitim ile ilgili ilk önemli araştırma Konya'da okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci velilerinden oluşan örneklem alınarak yapılmıştır (Özgün, 2007). Bu araştırma, Konya'da taşınmalı eğitimin olumlu tarafları, yetersizlikleri ve bu yetersizliklere ne tür önlemler alınması gerektiği ile ilgilidir. Araştırmanın sonucunda taşınmalı eğitim ile birlikte başarının arttığını belirten katılımcılar, donanım olarak da taşıma merkezi okulların taşınan köylerdeki okullara nazaran daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımı konusunda problemler olduğu görüşü öne çıkmıştır.

2003 yılında ise Bulut Gaziantep özelinde taşınmalı eğitimi araştırmış, yönetici, öğretmen ve müfettişlerin bu sistem hakkında beklentilerini tespit etmek istemiştir. Katılımcılar sistemi genel olarak faydalı bulmaktadır. Niteliği artırmak için sorunların yerinde görülmesi ve buna göre önlemler alınmasını istemişlerdir. Okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi ile bu okullarda başarının artacağını belirtmişlerdir.

Yalçın (2006) Kütahya ilinde yaptığı araştırmada taşınmalı ve normal eğitimde beden eğitimi dersinin ve sporun öğrencilerin toplumsallaşmasına katkısı değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, normal eğitimden 505, taşınmalı eğitimden ise 509 öğrenciye anket yönetimi uygulanmıştır. Yapılan bu araştırmada normal öğrencilerin taşınmalı öğrencilere oranla daha fazla spor etkinliklerine katıldıkları, daha sosyal oldukları, özgüvenlerinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Taşınmalı öğrencilerin çekingen olduklarını ve kendilerini ifade etme becerilerini kazanmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Bolu'da Kabaş tarafından, taşınmalı eğitim uygulaması ile ilgili 15 okulda 21 idareci, 233 öğretmen ve 517 öğrenciyi kapsayan betimsel bir alan araştırması yapılmıştır (Kabaş, 2006, 104-110). Katılımcılar, ödeneğin yetersiz olduğunu ve ihtiyaçları karşılamadığını, taşınmalı öğrencilerin diğerlerine oranla daha çabuk yorulduklarını, hava şartlarının taşıma uygulamasını zorlaştırdığını, şoförlerin yeteri kadar eğitilmiş olmaması, taşınan öğrencilerin uyum sorunu ile karşılaştığı ve bu durumun okul başarısını düşürdüğünü ve taşıma uygulamasında yemeklerin sağlıklı oluşu ve yemekhanelerin olmayışı gibi sorunları belirtmişlerdir.

Recepoglu (2006) taşınmalı ilköğretim uygulamasında, taşıma merkezi olan ilköğretim okullarının sorunlarını belirlemek amacıyla Çankırı, Karabük ve Kastamonu illerinde araştırma yapmıştır. Betimsel araştırma modelindeki çalışmanın örneklemini 38 yönetici, 256 öğretmen, 440 öğrenci ve 155 servis şoförü oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında katılımcılar; Taşıma yapılan okulların fiziksel ve sosyal bakımdan yetersiz olduklarını, yemeklerin ve yemekhanenin yetersiz olduğunu, taşıma merkezindeki okullarda personel ve hizmetli sayısı yetersiz olduğu, taşınmalı öğrencilerin uyum problemi yaşadıklarını, kış aylarında yolların kapanmasının ve yolların sık sık bozulmasının taşıma

işini olumsuz etkilediğini, taşıma servis şoförlerinin iletişim konusunda yetersiz olduğunu, öğrencilere refakat edecek birinin servislerde bulunmadığını, servislerin sık sık geciktiğini belirtmişlerdir.

Küçük'ün (2010) Taşımali İlköğretim Okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları öğrenmek amacıyla Aksaray İl merkezinde yaptığı araştırmada, 71 yönetici ve 497 öğretmene konu ile ilgili anket uygulanmıştır. Genel tarama modeline göre yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre servis hizmetleri, yemek hizmetleri, okul veli ilişkisi konusunda sorunlar yaşanmaktadır.

Kaya (2010) tarafından Adıyaman'da yapılan "Taşımali Eğitimin Yönetimi ve Sorunları" adlı araştırmada konu ile ilgili yayınlar, dergi ve makaleler ile alan yazı araştırması ve internet vasıtasıyla çeşitli kaynaklara ulaşılmıştır. Bilgilerin işlenmesi aşamasında ise istatistikî verilerden yararlanmayı kapsayan "niceliksel çözümleme" yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda; taşınan öğrencilerin olumlu yönlerinin olduğu, ancak fiziki donanım ve personel konusunda yetersiz oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Tepe tarafından 2011 yılında Antalya'nın Alanya ilçesinde taşınan öğrencilerin beslenmeleri ile ilgili olarak bir araştırma yapılmıştır. 12 öğretmen ile yapılan araştırmada olarak nitel yöntem kullanılmıştır. Diğer araştırmaların aksine beslenme konusunda memnun oldukları görüşü dile getirilmiştir.

Şan (2012) Seydişehir ilçesinde taşımali eğitim yapılan öğrencilerin sorunlarını araştırmıştır. Tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmanın örneklemini 182 idareci, 424 öğrenci ve 200 veli oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre taşımali eğitime bakışının daha olumlu olduğu, taşınan köy ile taşıma merkezi okul arasındaki mesafenin artmasının öğrencileri olumsuz etkilediği, beslenme ve servis hizmetlerinin düzenlenerek daha nitelikli yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

1.11.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Zars (1998) "Long Rides, Tough Hides: Enduring Long School Bus Rides" adlı araştırmada Amerika Birleşik Devletlerinde taşımali eğitim uygulamalarından bahsetmiştir. Zars çalışmasında bu uygulamaya katılan öğrencilerin akademik başarılarına, ailelere etkisine, okula ulaşmak için yapılan uzun yolculukların maddi ve manevi maliyetine değinmiştir. Taşımali eğitim öğrencilerinin daha fazla yorulması ile sportif etkinliklere katılmadıklarına değinilmiş ve bu öğrencilerde obezite gibi sorunların arttığından bahsetmiştir.

Jimerson (2007) "Traveling by School Bus in Consolidated Districts in West Virginia" adlı çalışmasında, 2006 yılında Batı Virginia'da taşımali lise öğrencilerine yönelik araştırmalar yapmıştır. Araştırmada taşıma araçları ile okul otobüsleri arasındaki zaman farklılığından söz edilmiş ve 24 dakikalık farktan bahsetmiştir. Bu süre haftaya yayıldığında 120 dakika yani 2 saat bir farkın oluşması anlamına gelmekte olduğuna değinmiştir.

Henderson (2009) "The School Bus: A Neglected Children's Environment" adlı çalışması ile geniş kapsamlı bir araştırma yapmıştır. Taşımali öğrencilerin servis içindeki ve dışındaki davranışlarını, taşımali öğrencilerin okul başarısını ve sürücülere göre taşıma güvenliği konuları araştırılmıştır.

Araştırmadan özellikle lise öğrencilerinde disiplin problemleri yaşandığı eğitim-öğretim konusunda ciddi eksiklikler yaşandığı, genel hayatta da gösterdikleri olumsuz davranışları okula taşıdıkları sonuçları elde edilmiştir.

2.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, sırasıyla alt başlıklar halinde araştırmanın modeline, çalışma gurubuna, veri toplama aracına, verilerin toplanması sürecine ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Temel eğitime bağlı taşınmalı eğitim yapılan ilk ve ortaokullarda çalışan öğretmen ve idarecilerin, taşınmalı eğitimde gördükleri sorunları ve bu sorunlara getirilen çözüm önerilerini içeren bu araştırma, nitel çalışma olan durum çalışması olarak planlanmıştır. Nitel araştırmalar sosyal hayattaki olguları yine ait oldukları çerçevede inceleyen ve sorunları tespit ederek çözmeyi amaçlayan bir modelidir. Bu sebeple bu yöntem seçilmiştir.

2.2. Çalışma Gurubu

Araştırmada çalışma grubumuz, Kayseri'nin Bünyan ilçesinde taşınmalı eğitim merkezlerinde çalışan öğretmen ve idarecilerden oluşmaktadır. Çalışma gurubunun buradan seçilmesinin sebebi araştırmacının bu bölgede çalışması, gerçekleştirme ve ulaşılabilirliğin yüksek olmasıdır. Bu çerçevede amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme dayalı bir seçim yapılmıştır. Bu sebeple örnekleme kolay ulaşılabilir olma durumu birinci öncelik olmuştur. Böylelikle araştırma süreci hem daha hızlı hem de daha verimli olmuştur.

Tablo1.Katılımcıların Demografik Bilgileri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Mezuniyet	Görevi
Ö1	Kadın	30 yaş altı	1-5 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö2	Kadın	30 yaş altı	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö3	Erkek	31 – 40	6-10 yıl	Lisansüstü	Öğretmen
Ö4	Erkek	31 – 40	11-15 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö5	Erkek	30 yaş altı	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö6	Kadın	41 – 50	15 yıl üstü	Lisans	Öğretmen
Ö7	Erkek	41 – 50	15 yıl üstü	Lisans	Öğretmen
Ö8	Erkek	31 – 40	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö9	Kadın	31 – 40	6-10 yıl	Lisans üstü	Öğretmen
Ö10	Erkek	31 – 40	11-15 yıl	Lisansüstü	Öğretmen
Ö11	Kadın	31 – 40	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö12	Kadın	31 – 40	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö13	Kadın	31-40	6-10 yıl	Lisansüstü	Öğretmen
Ö14	Kadın	30 yaş altı	1-5 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö15	Erkek	31-40	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö16	Kadın	30 yaş altı	1-5 yıl	Lisans	Öğretmen

Ö17	Erkek	31-40	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö18	Erkek	31-40	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö19	Kadın	30 yaş altı	1-5 yıl	Lisans	Öğretmen
Ö20	Kadın	31-40	6-10 yıl	Lisans	Öğretmen
İ1	Erkek	41-50	15 yıl üstü	Lisansüstü	İdareci
İ2	Kadın	31-40	11-15 yıl	Lisans	İdareci
İ3	Erkek	31-40	11-15 yıl	Lisansüstü	İdareci
İ4	Kadın	41-50	15 yıl üstü	Lisansüstü	İdareci
İ5	Erkek	31-40	6-10 yıl	Lisans	İdareci

Yapılan bu araştırmada dört taşıma merkezinde 20 öğretmen ve 5 idarecinin görüşlerine başvurulmuştur. Bu grubun 12 tanesi erkek 13 tanesi kadındır. Yaş olarak bakıldığında 30 yaş altında 6 öğretmen,31-40 arasında 15 öğretmen,41-50 arasında da yine 4 öğretmen olduğu görülmektedir. Kıdem olarak bakıldığında 5 yıldan az 4 öğretmenin,6-10 yıl arasında 13 öğretmenin,11-15 arasında 4 öğretmenin,15 yıl üstünde ise 4 öğretmenin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin 18 tanesi lisans,7 tanesi ise lisansüstü eğitimini tamamlamıştır. Öğretmenlerin hepsi köylerde taşıma merkezi okullarda çalışmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları/Toplanması Süreci

Katılımcı grubunda yer alan okul idarecileri ve öğretmenlerin taşınalı eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin algılarının belirlenmesine ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşüne başvurularak hazırlanmış ve katılımcıların gönüllülük esasına dayanmıştır. Görüşme formları katılımcılara elden ulaştırılmış olup verilen yanıtlardan sonra formlar yine elden toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, okul idarecisi ve öğretmenlerinin üç açık-uçlu soruya vermiş oldukları cevaplar incelenerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmada alıntılar kimlere ait olduğunu göstermek amacıyla, öğretmenlerin ve okul idarecilerinin cinsiyeti ve hizmetteki süreleri göz önünde bulundurularak kodlamalar yapılmıştır. Araştırmacı, yorumlarını desteklemek amacıyla, idareci ve öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan doğrudan alıntılar yapmıştır.

3. BULGULAR

Yapılan araştırmanın bu bölümünde, katılımcıların görüşme formuna vermiş olduğu cevaplar tablolar

halinde sunulup yorumlanmıştır. Tablo1'de taşıma merkezi idarecileri ve buralarda görev yapan öğretmenlerin milli eğitimden kaynaklanan görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo1. Taşımalı eğitimin Milli Eğitimden kaynaklanan sorunlara yönelik görüşler

Katılımcı Görüşü	Katılımcı	n
Taşıma servis araçlarının güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşu	İ1,İ3,İ5,Ö2,Ö7,Ö8,Ö9	7
Araçlarda çocuklara yardım eden kimse bulunmaması	İ1,İ3,İ5,Ö14,Ö15,Ö18	6
Denetlemelerin yetersiz oluşu	İ2,Ö1,Ö3,Ö5,Ö13,Ö14,Ö15	7
Yemeklerin sağlıklı ve yetersiz oluşu	İ1,İ3,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö11,Ö15	8
Şoförlerin eğitimsiz oluşu	İ4,İ5,Ö7,Ö19,Ö20	5
Taşıma yönetmeliğinin ayrıntılı hazırlanmaması	Ö10,Ö12,15,Ö16	4
Öğrencilerin kurs,etkinlik gibi ders dışı faaliyetlere katılamaması	Ö4,Ö11,Ö20	3

Tablo1'e göre taşımalı eğitim uygulamasında Milli Eğitimden kaynaklanan sorunlara ilişkin okul idarecisi ve öğretmenlerin görüşleri; Taşıma servis araçlarının güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşu (n=7), Araçlarda çocuklara yardım eden kimse bulunmaması (n=6), Denetlemelerin yetersiz oluşu (n=7), Yemeklerin sağlıklı ve yetersiz oluşu (n=8), Şoförlerin eğitimsiz oluşu (n=5), Taşıma yönetmeliğinin ayrıntılı hazırlanmaması (n=4), Öğrencilerin kurs, etkinlik gibi ders dışı faaliyetlere katılamaması (n=3) şeklindedir. Bu konuda idareci ve öğretmen görüşlerinden önemli görülen bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

İ1 "Taşıma servisleri güvenliksiz, emniyet kemerleri yetersiz. Taşıma servisi şoförleri eğitimsiz, iletişimleri problemlidir. Araçlarda çocuklara yardım eden kimse bulunmuyor. Taşımalı öğrencilere gelen yemekler sağlıklı, "İ2 "Servis araçları ve şoförler yeterince denetlenmiyor.", İ3 "Araç yaşları mevzuata uygun olsa da eğitim yılı içerisinde yeterli düzeyde teknik denetimlerin yapılmıyor olması güvenli ve konforlu ulaşımı olumsuz etkilenmekte. Taşımalı eğitimde çalışan öğretmen ve okul idarelerine farklı sorumluluk ve risk yüklenmesi. Yemek kalitesinin düşük olması nedeniyle yemeklerin az tüketilmesi sonucu israf edilmesi. Taşıma esnasında personel yetersizliğinden dolayı araç içerisinde kontrolün olmaması. İlkokul öğrencilerinin ortaokul ders bitimine kadar bekletilmesi.", İ4 "Taşımalı eğitim Milli eğitim açısından maddi ve manevi birkaç olumsuz yanı bulunmaktadır. Manevi açıdan taşıma hizmeti veren servis şoförlerinin niteliği, davranış bozuklukları, taşınan öğrenciye sirayet ettiği düşünüldüğünde düzeltilmesi zor bir durum olmaktadır.", İ5 "Şoförlerin eğitimsiz olmaları, iletişimlerinin problemlidir. Taşıma araçlarının yetersiz oluşu ve güvenlik adına yapılan denetimlerin az olması. Taşımalı araç şoförü yaş ortalamasının çok yüksek olması. Servislerde yardımcı personel olmaması ve yaptırımların yetersiz olması.", Ö2 "Araçların uygun donanıma sahip olmaması, servis şoförlerinin çocuk psikolojisinden yeterince anlamaması.", Ö4 "Kurslara taşıma yapılamaması ve taşımalı eğitim olan öğrencilerin ders dışı faaliyetlere katılamaması.", Ö6 "Taşımalı servislerinden kaynaklı olarak öğrencilerin sabah ilk derslere geç kalması. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeklerin temizliğinin yetersiz oluşu.", Ö15: "Taşımalı araçlarının güvenlik açısından yetersiz oluşu, taşıma araçlarında yardımcı personel bulunmaması, şoförlerin eğitimsiz oluşu ve yaş ortalamalarının yüksek olması, yemeklerin sağlıklı olması ve yemekhanelerin yetersiz olması.", Ö19 "Şoförlerin yeterli bilgi, eğitim ve deneyime sahip olmaları ve araç denetimlerinin yetersiz olması."

Taşımali eğitim uygulamasında aileden kaynaklanan sorunlara yönelik öğretmen ve idareci görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Taşımali Eğitim Uygulamasında Aileden Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Görüşler

Katılımcının Görüşleri	Katılımcı	n
Okul etkinliklerine velilerin katılamaması	İ1,İ4,Ö2,Ö4,Ö12	5
Veli toplantılarına katılmama	İ1,İ5,Ö3,Ö7,Ö14,Ö19,Ö20	7
Çocukların erken kalktıkları için kahvaltısız geliyor oluşları	İ1,İ3,Ö6,Ö10,Ö17	5
Velilerle servis şoförlerinin güzergâh konusunda tartışma yaşamaları	Ö1	1
Öğrencilerin servise iniş ve binişlerinin aileler tarafından takip edilmemesi	İ3,Ö8,Ö12	3
Velilerin bizzat kendilerinin servisleri ulaşım aracı olarak kullanma isteği	İ4,Ö5,Ö16	3
Velilerin öğrencileri köy toplanma merkezlerine getirmeyerek öğrencileri tehlikelerle tek başına bırakmaları	Ö15	1
Ahlak eğitiminin tam olarak verilmemesi ile servislerde disiplin sorunları yaşanması	Ö9,Ö11,Ö13,Ö18,	4
Öğretmenin veli ziyareti yapmak istemesi halinde kolay ulaşım imkânının olmaması	İ5	1

Tablo 2’deki görüşlere göre taşımali eğitim uygulamasında aileden kaynaklanan sorunlar; Okul etkinliklerine velilerin katılamaması(n=5),Veli toplantılarına katılmama(n=7),Velilerle servis şoförlerinin güzergâh konusunda tartışma yaşamaları(n=5),Öğrencilerin servise iniş ve binişlerinin aileler tarafından takip edilmemesi(n=1),Öğrencilerin servise iniş ve binişlerinin aileler tarafından takip edilmemesi(n=3),Velilerin bizzat kendilerinin servisleri ulaşım aracı olarak kullanma isteği(n=3),Velilerin öğrencileri köy toplanma merkezlerine getirmeyerek öğrencileri tehlikelerle tek başına bırakmaları(n=1), Ahlak eğitiminin tam olarak verilmemesi ile servislerde disiplin sorunları yaşanması(n= 4) şeklindedir. Bu konuda idareci ve öğretmen görüşlerinden önemli olan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

İ1 “Okul etkinliklerine taşımali eğitim gören çocukların ailelerinin katılamaması, veli toplantılarına katılmama sorunu, taşımali eğitim gören öğrencinin okulda rahatsızlanması durumunda öğrenciye hemen ulaşamama, okuldan uzak olduğu için okul sorunları ile birebir ilgilenememe, servis kaçırıldığı durumlarda okula öğrenciyi getirmeme, öğrencileri kahvaltısız okula gönderme gibi sorunlar yaşıyoruz.” İ3 “Okulumuz iki ayrı köyden taşıma öğrenci almaktadır. Köylerin taşıma merkezine olan okulumuza olan uzaklığı sebebiyle erken kalkmak zorunda kalıyor ve kahvaltı yapmadan okula geliyorlar. Bu durumda çocukların öğleye kadar olan derslerde motivasyonunu düşürüyor.” İ5 “Öğretmenlerin veli ziyareti yapmak istemesi durumunda taşıma kapsamındaki köylere bireysel ulaşımın zor olması.” Ö1 “Bazı veliler taşımali servisin evlerinin önüne kadar gelmesini

istiyor, bu da servisçiler, idare ve veliler arasında sürekli bir tartışmanın yaşanmasına sebep oluyor.” Ö5 “Bazı aileler okul servisini kendi servisi gibi kullanıyor, servisle köye geliyor, servis şoförleri bunun yasak olduğunu belirttiklerinde tartışma yaşanıyor.” Ö11 “Aileler okulun vereceği yemeğe güvenerek kahvaltı yaptırmamalarına rağmen beslenmede koymuyorlar. Okulda ki yemek de çocuğun sevmediği yemek olunca öğrenci bütün gün aç kalıyor. Bu öğrenciden nasıl başarı bekleyebiliriz?” Ö15 “Veliler öğrencileri sabahın erken saatlerinde tek başına köy meydanına indiriyor, o sırada başıboş hayvanlar tarafından saldırıya uğruyor.” Ö18 “Öğrencilerin ahlaki eğitiminin tam verilmemesi sebebiyle serviste yaşanan kavgalar ve bu kavgalara daha sonra ailelerin müdahil olmasıyla büyüyen sorunlar.”

Taşınmalı eğitim uygulamasında çevreden kaynaklanan sorunlara yönelik öğretmen ve idareci görüşleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo3.Taşınmalı Eğitim Uygulamasında Çevreden Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Görüşler Katılımcının Görüşleri

Katılımcının Görüşleri	Katılımcı	n
Olumsuz hava koşulları nedeniyle yolların geç açılması	İ2,Ö2,Ö3,Ö4,Ö8,Ö10,Ö16	7
Yolların çok bozuk olması	İ3,İ5,Ö1,Ö10,Ö14,Ö15,Ö17	7
Trafik kazası riski	İ4,Ö20	2
Öğrencilerin uyum probleminin olması	İ1,Ö7,Ö11,Ö12,Ö13	5
Sadece taşınmalı eğitimin tatil edilmesinin eşitsizliğe yol açması	Ö4,Ö5	2
Taşınmalı öğrencilerin diğerlerine göre daha fazla yorulması	Ö9,Ö18,Ö19	3

Tablo 3’deki görüşlere göre taşınmalı eğitim uygulamasında çevreden kaynaklanan sorunlar; Olumsuz hava koşulları(n=7),Yolların bozuk olması(n=7),Trafik kazası riski(n=2),Öğrencilerin uyum problemi yaşamaması(n=5),Eğitimde fırsat eşitsizliğinin olması(n=2),Taşınmalı öğrencilerin daha fazla yorulması(n=3) şeklinde verilmiştir. Yukardaki tabloda sunulan görüşlerin birebir bazı örnekleri ise şöyledir;

İ2 “Olumsuz hava koşullarından dolayı yollar kapanıyor ve hemen açılmadığı için öğrencilerin eğitimi sekteye uğruyor.” İ4 “Öğrenciler yollarda trafik kazası tehdidiyle karşı karşıyalar, gözleriyle trafik kazası görseler psikolojik olarak çok etkileniyorlar. Okula gelmek istemiyorlar.”

İ5 “Yollar çok bozuk ve uzun süreli olarak buna maruz kalan öğrenciler fizyolojik sıkıntılar yaşamaktılar.” Ö4 “Hava koşulları nedeniyle bazen sadece taşınmalı eğitimin tatil edilmesi eğitimde fırsat eşitliğini etkilemektedir.” Ö7 “Çocuklar kendilerini burada misafir gibi hissetmekte ve uyum problemi yaşamaklar.” Ö9 “Diğer öğrenciler eve gidebilirken bu öğrencilerin öğle arası okulda

kalması, daha erken kalkmaları ve eve daha geç gitmeleri diğer öğrencilere oranla daha fazla yorulmalarına sebep olmaktadır.” Ö18 “Ders saati biten ilkokulların, ortaokulları bir saat beklemesi aileleri tedirgin etmektedir.” Ö20 “Trafik kurallarının hem servis şoförleri hem de trafikteki diğer sürücüler tarafından uygulanmaması hayati risklere sebebiyet veriyor.”

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Taşınmalı eğitim uygulamasının gerçekleştiği taşıma merkezlerinde görev yapan idareci ve öğretmenlerin taşınmalı eğitim hakkında karşılaştıkları sorunları inceleyip bu sorunlara çözüm önerileri getirmek amacıyla yapılan bu araştırma, nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmış verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, okul idarecisi ve öğretmenlere üç açık-uçlu ve yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Görüşme formları katılımcılara elden ulaştırılmış olup verilen yanıtlardan sonra formlar yine elden toplanmış ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmacı, yorumlarını desteklemek amacıyla, idareci ve öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan doğrudan alıntılar yapmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde, öncelikle elde edilen sonuçlar özetlenmiş ve ilgili literatür ışığında tartışılmıştır. Daha sonra sonuçlara dayalı olarak önerilere yer verilmiştir.

4.1.Sonuç ve Tartışma

Taşıma merkezinde çalışan idareci ve öğretmenlerin taşınmalı eğitim uygulamasına ait görüşleri servis araçları, servis şoförleri, öğrencilerin uyum problemi, yemek hizmetleri, okul veli iletişimindeki kopukluk, ulaşım problemleri, yol problemleri gibi sorunlar öne çıkmıştır. Recepoğlu (2006) tarafından yapılan Çankırı, Karabük ve Kastamonu’da gerçekleştirdiği taşınmalı sistemin sorunları adlı araştırma sonuçları bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Taşınmalı Eğitim Sistemi Uygulamasının milli eğitimden kaynaklanan sorunlarına verilen cevaplar değerlendirildiğinde, Taşıma ihalelerinin ayrıntısız ve özensiz yapılması ve sonradan uygulanabilirliğinin denetlenmemesi, servis araçlarının kapasite ve güvenlik konusunda yetersiz oluşu, servis denetimlerinin yetersiz oluşu, yemeklerin sağlıksız ve yetersiz oluşu, yemekhanelerin yetersiz oluşu, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılamaması olarak sıralanabilir. Alan yazı incelendiğinde Ağırkaya (2010) tarafından yapılan taşınmalı eğitim uygulamasında öğretmenler ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler adlı araştırmada yemeğin yetersizliği ve yemeğin saklanması dair bulgular bu çalışmayı desteklemektedir. Timur (2017)’un taşınmalı eğitimin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesinde servis araçlarının durumu, servis şoförleri ve yemekhanelerin temiz şoförlerin durumu ve yemeklerin hijyen eksiklikleri konusundaki bulgular çalışmayı desteklerken personel eksikliği konusu çalışmayla uyuşmamaktadır. Tepe (2011)’nin Antalya ili Alanya ilçesinde yapılan beslenme ile ilgili araştırmasında yemek hizmetlerinden memnuniyet duyulduğu sonucu, bu araştırmanın sonucu ile uyuşmamaktadır.

Taşınmalı Eğitim Sistemi Uygulamasının aileden kaynaklanan sorunlarına verilen cevaplar değerlendirildiğinde, okul etkinliklerine taşınmalı eğitim gören öğrencilerin ailelerin katılmadığı,

öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha erken kalktıkları ve servise yetişme acelesiyle sağlıklı bir kahvaltı yapamadıkları, servisçilerle sürekli güzergâh konusunda tartışma yaşadıkları, servis hizmetinin veliler tarafından da kullanıldığı, okula gelirken öğrencilerin servise binişlerini, okuldan geliş saatlerinde öğrencilerin servisten inişlerini takip etmedikleri, öğrenci servisi kaçırdığında öğrenciyi okula götürmek gibi bir derdinin olmadığı, servislerin köyde toplama merkezinden öğrencileri aldığı, servise binilen yere uzak oturan öğrencilerin tek başına gönderildiği ve yabancı ve tehlikeli hayvanlarla öğrencilerin baş başa kaldıklarını belirtmişlerdir. Büyükkaragöz ve Şahin (1992) tarafından Konya da yapılan araştırmada, öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımının düşük olduğu sonucuna ulaşılması bu araştırmada ailelerin ders dışı etkinliklere katılımının düşük olduğu görüşleriyle örtüşmektedir. Yine Küçük (2010) tarafından yapılan araştırmada okul veli ilişkisinin sorun olarak görülmesi bu araştırma sonuçlarıyla uyumlu görülmektedir.

Taşınmalı Eğitim Uygulamasının çevreden kaynaklanan sorunlarına verilen cevaplar değerlendirildiğinde, kar yağışlarında yolların kapandığını ve hemen açılmadığını, yolların çok bozuk olduğunu, trafik kazası riskinin ailelerde ve çocuklarda kaygı yarattığını, öğrencilerin taşındığı okula uyum sağlayamadıkları ve kendilerini misafir gibi gördükleri, taşınan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha erken kalktıkları ve eve daha geç gittikleri için daha çok yoruldukları gibi sorunlar öne çıkmıştır. Literatür incelendiğinde Elçiçek ve Kaplan'ın (2021) Taşınmalı Eğitim Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Değerlendirmeleri araştırmasında, ailenin okula yaklaşımı ve uyum sorunları bulguları ile bu araştırmanın sonuçları örtüşmektedir. Kabaş (2006) tarafından Bolu' da yapılan araştırmada öğrencilerin uyum problemlerinin onları olumsuz etkilediği sonucuna varılmış ve bu sonucun bu araştırma ile uyumlu olduğu görülmüştür. Şan (2017) tarafından Seydişehir'de yapılan araştırmada okul ile taşınan köy arasındaki mesafenin artması öğrencileri olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmış ve sonucun bu araştırmada söz konusu olan öğrencilerin yolculuk yaptığı için diğer öğrencilere nazaran daha çabuk yoruldukları görüşüyle uyumlu olduğu görülmüştür. Yalçın (2006) tarafından Kütahya'da yapılan başka bir araştırmada taşınmalı öğrencilerin normal öğrencilere göre daha çekingen ve içe kapanık oldukları belirtilmiş bu sonucunda bu araştırmada ortaya çıkan uyum problemleri ile örtüştüğü görülmüştür.

Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde, okul olmayan köy ve mezradaki çocuklar için taşınmalı eğitimin olumlu bir uygulama olduğu eksikliklerin olsa da bu sıkıntıların giderilerek daha iyi hale gelinebileceği ifade edilmiştir. Eğitime ayrılan bütçenin, zaman ve emeğin tasarrufu söz konusudur. Birbirinden bağımsız küçük okulların her birisi için öğretmen ihtiyacı, fiziki ve teknolojik donanım ihtiyaçları, sosyal ve sportif faaliyetler için mekânlar, bunların sürekliliği ile bakım ve onarım maliyetinin tek bir merkeze yönlendirilmiştir. Bütün bu sayılan bütçenin taşıma ve yemek giderlerine harcanan bütçeye kıyaslandığında büyük bir tasarruf sağlandığı açıktır. Bu hali ile bile yatılı ilköğretim okullarından birçok noktada avantajlarının olduğu ifade edilmiştir.

4.2.Öneriler

5.2.1Araştırmaya İlişkin Öneriler

Taşınmalı eğitimin milli eğitimden kaynaklanan sorunlarına ilişkin öneriler

- 1- Taşımalı eğitim yönetmeliği güncellenmeli, taşıma araçları ve yemekler günümüz şartlarına uygun koşullarla ihale edilmeli,
- 2- Taşımalı servislerin denetimleri kolluk kuvvetlerince tam olarak ve sıklıkla yapılmalı. Denetimler sonucu ihlal yapanlara caydırıcı cezalar verilmeli,
- 3- Taşımalı servis şoförlerinin yaş sınırı düşürülmeli ve iletişim ve çocuk psikolojisi alanında eğitimler verilmeli,
- 4- Taşımalı servisleri güvenlik açısından tam donanımla tasarlanmalı,
- 5- Servislerde yardımcı personel bulundurulmalı, bu konu denetimlerle takip edilmeli,
- 6- Taşımalı öğrenciler için gelen yemekler, öğrenci gelişimi düşünülerek sağlıklı besinlerden hazırlanmalı ve temiz ortamlarda yapılmalı. Öğrenci yemekhaneleri için ise standartlar getirilmeli alınmalı,
- 7- Taşımalı eğitimde ihale kurallarına uyulmadığı takdirde uygulanacak yaptırımlar arttırılmalıdır.

Taşımalı eğitimin aileden kaynaklanan sorunlarına ilişkin öneriler

- 1- Taşımalı eğitim ile taşınan öğrencilerin velilerine, okul dışı etkinliklere de katılım sağlamaları için servis aracı ihalelerinin her dönem ayrı ayrı olmak üzere en az dört beş defa velilerin taşınması üzerine yapılması bu sorunu çözebilir.
- 2- Veli toplantısı için de yukarıda yazılan öneri geçerli olmakla beraber, okul idaresinin veli toplantıları planlamasının her sınıfı aynı güne denk getirecek şekilde yapması birden fazla öğrencisi olan veliler için kolaylık olacaktır.
- 3- Güzergâh konusunda sıkıntı yaşayan veliler için komisyona sunulan dilekçelerin geçerliliği yine komisyonca tespit edilip gerekirse köy toplanma merkezine çok uzak olan evlerde yaşayan çocuklar için güzergâh güncellenmesi yapılabilir. Böylelikle şoförler ile veliler öğrencilerin önünde karşı karşıya gelmemiş olur.
- 4- Öğrencilerin servise iniş ve biniş esnasında okul tarafında nasıl nöbetçi idareci ve öğretmen imza karşılığı öğrenci teslim alıp teslim ediyorsa, veli tarafından da öğrenci imza ile teslim alınıp teslim edebilir. Böylelikle bu konudaki sorumluluk paylaşılmış olur.
- 5- Servise binmek isteyen veliler denetimlerde yakalandığında hem veli hem de şoförler ağır ve caydırıcı cezalar ile karşı karşıya kalmalı.
- 6- Araç içinde kameraların olma şartı tam olarak yerine getirilmeli, denetlenmeli ve kamerası çalışmayanlara yaptırım uygulanmalı ve ihale şartlarına mutlaka bu durum eklenmelidir. Kameraların okul müdürlüğü tarafından izlenmesi için gerekli yasal ve teknik düzenlemeler yapılmalı ve herhangi bir yanlış bir davranışta öğrencilere gerekli disiplin hükümleri uygulanmalıdır.

Taşımali eğitimin çevreden kaynaklanan sorunlarına ilişkin öneriler

- 1- Olumsuz hava koşullarında yolların erken açılması için Ulaştırma Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında protokol imzalanmalı ve yolların buzlanmaması ve yollar kapandığında erken müdahale edilmesi için önlemler alınmalıdır.
- 2- Yine karayolları özellikle taşımali öğrencilerin gittiği güzergâhta bulunan yolların kalitesi için gerekli önlemleri almalıdır. Bunun denetimi kolluk kuvvetlerince yapılmalıdır.
- 3- Trafik kazası risklerini en aza indirmek için, servis şoförlerinin işe alınmalarında yüklenici firmaya büyük sorumluluklar yüklenmeli, herhangi bir sıkıntıda büyük cezalar ile cezalandırılmalıdırlar. Yaş sınırı daha da düşmeli, başka bir kurumdan emekli olmuş ve her türlü hastalık riski ile karşı karşıya gelebilecek şoförlere öğrencilerin canları emanet edilmemelidir.
- 4- Kolluk kuvvetlerince denetimler mümkün olduğunca denetlenmeli, araç ön kamerası takılarak jandarma trafik ekiplerinin kamerayı canlı olarak izlemesi için gerekli yasal ve teknik düzenleme sağlanmalıdır. Araçlarda özellikle lastikler, emniyet kemeri, araç frenleri ve aydınlatma araçları sıklıkla kolluk kuvvetlerince denetlenmeli herhangi bir aksaklıkta öğrenciler araçtan indirilip yüklenici firma tarafından sağlanacak başka bir araçla öğrenciler taşınmalıdır.
- 5- Öğrencilerin uyum probleminin çözümü için, taşıma merkezi okullara öğrenci sayısına bakılmaksızın rehber öğretmeni normu açılmalıdır.
- 6- Taşımali öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha erken kalkıp, eve daha geç gitmesiyle daha çok yorulması okulda onlara yönelik yapılacak dinlendirici ve eğlenceli farklı etkinliklerle en aza indirilebilir. Ayrıca okulda uygun bir mekân varsa dinlenme odası adı altında nöbetçi öğretmen ve idarecilerin gözetiminde öğrenciler öğle arası veya servisi beklerken dinlenebilir

4.2.2.Araştırmacılara İlişkin Öneriler

Taşımali eğitim kapsamında yapılan bu araştırmada çalışma grubuna sadece öğretmen ve idareciler dâhil edilmiştir. Alan yazı incelendiğinde de daha sıklıkla öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurulduğu görülmüştür. Bu sebepten taşımali eğitimin içerisinde olan veli ve servis şoförleri ile ilgili araştırmaların da yapılması araştırmacılara önerilmektedir.

Hem BSİO'larında hem de taşıma merkezli okullarda çalışmış tecrübeli öğretmenlerin görüşleri alınarak karşılaştırmalı bir çalışma yapılabilir.

Yine alan yazıda genellikle taşımali eğitimin ilk ve ortaokul öğrencileri üzerinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu grup haricinde lise ve özel eğitim alan öğrenciler üzerinde de çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Ağırkaya, A. (2010). Taşımali eğitim uygulamasında öğretmenler ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler.

(Yüksek Lisans Tezi.) Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

Akman, D. (2023). Taşımali ilköğretim durumu, sorunları ve çözüm önerileri. *Socrates Journal Of Interdisciplinary Social Studies*, 9(31), 24-38.

Altun, İ., Altun, E., & Yalnız, H. (2022). Ortaokul öğrencilerin taşımali eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Kahramanmaraş İli Örneği). *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(12), 166-181.

Aydın Timur, H. (2017). Taşımali eğitim sistemi uygulamasının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep

Buliung, R., Bilas, P., Ross, T., Marmureanu, C., El-Geneidy, A. (2021). More than just a bus trip: school busing, disability and access to education in Toronto, Canada. *Transportation Research Part A*. 496-505

Easton, S., & Ferrari, E. (2015). Children's travel to school—the interaction of individual, neighbourhood and school factors. *Transport Policy*, 44, 9-18.

Elçiçek, Z., & Kaplan, U. (2021). Taşımali eğitim uygulamalarına yönelik öğretmen değerlendirmeleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27), 202-219.

Eroğlu, E. A., & Çalık, T. (2020). *Teachers and students' opinions on the practice of transported education* (Doctoral Dissertation), Osmaniye University, Eskişehir.

Eskici, M., & Küçükkarış, M. (2022). Analysis on the problems encountered in the application of transported education in primary education. *The Journal Of Limitless Education And Research*, 7(3), 472-512.

Demirci, R. (2022). Problems Encountered in Bussed Education and Solution Suggestions According to the Opinions of Managers and Teachers Working in Transportation-Centered Schools in Türkiye. *Eğitim Kuram Ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 293-306.

Gunurawan, T., & Nithyalini, S. (2023). Influence of state bus services on school attendance in under-privileged remote areas. *Journal Of South Asian Logicties And Transport* 3(2).S.1-24

Kan, M., Alataş, O., Mengüç, S., Çınar, T., Karaalp, T., Sanal, Y., & Kurtoğlu, M. Ö. Taşımali eğitimde nöbetçi öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar. *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, 10(5), 1414-1424.

Kayhan, M. (2014). Öğretmen ve öğrencilerin taşımali eğitim uygulamasına ilişkin metaforlarının incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas

Küçükkoğlu, A., & Küçükkoğlu, K. (2006). Taşımali ilköğretim uygulaması üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 11-18.

MEB (2024). *Milli Eğitim Bakanlığı*. (<https://sgb.meb.gov.tr>) adresinden 25.05.2024 tarihinde erişildi.

Memek, A. (2014). Taşımali eğitim yapılan okullardaki yönetici ve öğretmenlerin taşımali eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. (Yüksek Lisans Tezi). Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep

Ramage, R., & Howley, A. (2005). Parents' perceptions of the rural school bus ride. *The Rural Educator*, 27(1),

Sarpkaya, P., & Dal, S. (2020). Difficulties of transported education application: a case study. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 83-118.

Spence, B. (2000). Long school bus rides: their effect on school budgets, family life, and student achievement. *Rural Education Issue*

Uraslu, T. (2017). Taşımali ilkokullarda müdürlerin karşılaştıkları sorunların belirlenmesi. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 40-43.

Yanbakar, E., Bulut, D., Mart, M., & Yavuz, R. Taşımali eğitim yapılan ilkokul ve ortaokullarda yönetici ve öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar. *Spor, Eğitim ve Çocuk*, 3(1), 1-27.

Yeşilyurt, M., & Salim, O. (2007). İlköğretimde taşımali eğitim araştırması van il merkezi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 197-213.

Yıldız, Y. (2021). Taşımali Eğitimde taşıma kaynaklı sorunların okul yöneticileri görüşü bağlamında incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt

Yurdabakan, İ., & Tektaş, M. (2013). Taşımali ilköğretim öğrencilerinin taşımali eğitime ilişkin görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(3), 511-52

Yurtbakan, E., & Altun, T. (2016). Taşımali eğitimle öğrenim gören öğrencilerin başarılarına ilişkin eğitimcilerin görüşleri. *Uluslararası Bilimsel Araştırmaları Dergisi (Ibad)*, 3(2), 753-768.